TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2025. gada 8. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – LESD 20. pants – Tiesības uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos dalībvalstu teritorijā – Tāda trešās valsts valstspiederīgā atvasinātās uzturēšanās tiesības, kura aizgādībā ir nepilngadīgs bērns, kam ir Savienības pilsoņa statuss – Atkarības attiecības – Atvasināto uzturēšanās tiesību raksturs – To rašanās brīdis – Pienākums *a posteriori* iegūt vīzu trešā valstī

Lietā C-130/24

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Administratīvā tiesa, Vācija) iesniegusi ar 2024. gada 16. janvāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2024. gada 16. februārī, tiesvedībā

YC

pret

Stadt Wuppertal,

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs D. Gracijs [*D. Gratsias*], tiesneši J. Regans [*E. Regan*] (referents) un J. Pasers [*J. Passer*],

ģenerāladvokāts: R. Norkus [*R. Norkus*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– Vācijas valdības vārdā – *J. Möller* un *R. Kanitz*, pārstāvji,

– Dānijas valdības vārdā – *D. Elkan*, *M. Jespersen* un *C. Maertens*, pārstāvji,

– Grieķijas valdības vārdā – *T. Papadopoulou*, pārstāve,

– Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *A. Hanje*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti* un *J. Vondung*, pārstāves,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 20. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp trešās valsts valstspiederīgo YC un *Stadt Wuppertal* (Vupertāles pilsēta, Vācija) par uzturēšanās atļaujas izsniegšanu ģimenes atkalapvienošanās nolūkā.

Atbilstošās tiesību normas

3 2004. gada 30. jūlija *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet – Aufenthaltsgesetz* (Likums par ārvalstnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā; *BGBl.* 2004 I, 1950. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "*AufenthG*"), 5. pantā "Izsniegšanas vispārīgie nosacījumi" noteikts:

"(1) Uzturēšanās atļaujas izsniegšana parasti ir pakārtota nosacījumam, ka

[..]

2. nepastāv interese izraidīt,

[..].

(2) Uzturēšanās atļaujas, Eiropas Savienības zilās kartes, *ICT* kartes, pastāvīgā iedzīvotāja kartes vai ES pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļaujas izsniegšana turklāt pakļauta nosacījumiem, ka ārvalstnieks

1. ieceļojis ar nepieciešamo vīzu un

2. izsniegšanai būtisko informāciju jau norādījis vīzas pieteikumā.

No šīm prasībām var atkāpties, ja izpildīti nosacījumi tiesībām uz uzturēšanās atļaujas izsniegšanu vai ja, ņemot vērā atsevišķā gadījuma īpašos apstākļus, nevar tikt sagaidīts, ka vīzas izsniegšanas procedūra tiek izieta *a posteriori*. [..]"

4 *AufenthG* 28. panta "Ģimenes atkalapvienošanās ar Vācijas pilsoņiem" 1. punktā noteikts:

"Uzturēšanās atļauja jāpiešķir ārvalstniekam, kas ir

[..]

3. tāda nepilngadīga bērna vecāks, kurš ir Vācijas pilsonis un nav stājies laulībā, aizgādības īstenošanai,

ja Vācijas pilsoņa pastāvīgā dzīvesvieta ir Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā. Atkāpjoties no 5. panta 1. punkta 1. apakšpunkta, tā jāpiešķir pirmā teikuma 2. un 3. punktā minētajos gadījumos. Atkāpjoties no 5. panta 1. punkta 1. apakšpunkta, tā parasti piešķirama pirmā teikuma 1. punktā minētajos gadījumos."

5 *AufenthG* 95. panta "Noteikumi par krimināls odiem" 1. punktā noteikts:

"Ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai naudas sodu soda personu, kas

[..]

2. Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā uzturas bez 4. panta 1. punkta pirmajā teikumā paredzētās uzturēšanas atļaujas, ja

a) uz to attiecas prasība atstāt valsti,

b) tai nav bijis noteikts izceļošanas termiņš vai šis termiņš ir beidzies un

c) tās izraidīšana nav apturēta,

[..]."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

6 2019. gada 25. septembrī Polijas Republikas ārējā pārstāvniecība trešā valstī prasītājai pamatlietā izsniedza ilgtermiņa vīzu studiju nolūkā ar derīguma termiņu līdz 2020. gada 23. septembrim.

7 2019. gada 28. septembrī prasītāja pamatlietā ar šo vīzu ieceļoja Šengenas zonā un sāka studijas Polijā.

8 Pēc ierašanās no Polijas Vācijā prasītāja pamatlietā 2020. gada 1. augustā deklarēja savu dzīvesvietu Vupertāles pilsētas teritorijā.

9 2020. gada 6. novembrī Vupertāles pilsēta aicināja prasītāju pamatlietā nekavējoties atstāt valsts teritoriju. Pēc šī aicinājuma netika veikti nekādi pasākumi, jo attiecīgā persona turklāt vairs nebija sasniedzama adresē, kas bija norādīta tās dzīvesvietas deklarācijā.

10 2021. gada 24. septembrī prasītājai pamatlietā piedzima bērns, kuram ir Vācijas pilsonība, kas iegūta caur tēvu.

11 Prasītāja pamatlietā dzīvo kopā ar šo bērnu, attiecībā uz kuru viņai vienīgajai ir aizgādības tiesības. Lai gan tēvs maksā uzturlīdzekļus, viņš maz kontaktējas ar bērnu, to apciemojot tikai nedēļas nogalēs, un profesionālu iemeslu dēļ tēvs nevar rūpēties par bērnu vairāku nedēļu garumā.

12 2022. gada 12. aprīlī prasītāja pamatlietā Vupertāles pilsētai lūdza izsniegt uzturēšanās atļauju, lai īstenotu aizgādību.

13 Tā kā Vupertāles pilsēta nepieņēma lēmumu par šo pieteikumu, prasītāja pamatlietā 2022. gada 13. decembrī cēla prasību iesniedzējtiesā *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Administratīvā tiesa, Vācija), lai panāktu lēmuma pieņemšanu par minēto pieteikumu.

14 Vupertāles pilsētas ieskatā uzturēšanās atļaujas izsniegšana prasītājai pamatlietā ir izslēgta, jo viņa no 2020. gada decembra līdz 2021. gada jūnijam nelikumīgi ieceļojusi Vācijā, īstenojot *AufenthG* 95. panta 1. punkta 2. apakšpunktā paredzētā pārkāpuma nosacījumus. No tā izrietot interese viņu izraidīt no valsts teritorijas atbilstoši *AufenthG* 5. panta 1. punkta 2. apakšpunktam, kurš nepieļaujot uzturēšanās atļaujas izsniegšanu un no kura nevarot atkāpties.

15 Vupertāles pilsēta arī apgalvoja, ka nosacījums uzturēšanās atļaujas izsniegšanai ir ieceļošana teritorijā ar nepieciešamo vīzu; šajā gadījumā šis nosacījums neesot izpildīts. Turklāt no prasītājas pamatlietā varot sagaidīt, ka viņa atstāj Vācijas teritoriju un savā izcelsmes valstī *a posteriori* iziet vīzas izsniegšanas procedūru, jo šāda prasība neapdraudētu bērna labākās intereses, ņemot vērā procedūras nelielo ilgumu, kas esot mazāks par vienu mēnesi. Visbeidzot neesot izpildīti arī atvasināto uzturēšanās tiesību piešķiršanas nosacījumi saskaņā ar LESD 20. pantu. Kopīgas izceļošanas gadījumā, lai izietu vīzas procedūru, bērnam, kam vēl nav obligāts skolas apmeklējums, Eiropas Savienības teritorija būtu jāatstāj tikai īslaicīgi, tāpēc šajā tiesību normā atzīto tiesību būtība nebūtu skarta. Papildus tam kontaktu pārtraukšana starp bērnu un tēvu uz laikposmu, kas īsāks par mēnesi, esot pieņemama.

16 Ar 2023. gada 23. novembra daļēju spriedumu iesniedzējtiesa uzdeva Vupertāles pilsētai saskaņā ar *AufenthG* 28. panta 1. punkta 3. apakšpunktu izsniegt prasītājai pamatlietā uzturēšanās atļauju ģimenes atkalapvienošanās nolūkā ar derīguma termiņu no minētā sprieduma pasludināšanas datuma.

17 Šī tiesa uzskata, ka attiecībā uz laikposmu pirms šī datuma (turpmāk tekstā – "aplūkotais laikposms") ir pierādīts, ka valsts tiesības nepieļauj izsniegt prasītājai pamatlietā uzturēšanās atļauju, jo šajā laikposmā pastāvēja interese viņu izraidīt, ņemot vērā viņas nelikumīgo uzturēšanos Vācijas teritorijā. Uzturēšanās atļaujas piešķiršana humānu apsvērumu dēļ arī esot izslēgta.

18 Līdz ar to minētā tiesa uzskata, ka šajā gadījumā ir būtiski noteikt, vai atvasinātās uzturēšanās tiesības saskaņā ar LESD 20. pantu ir radušās aplūkotajā laikposmā un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai šīs tiesības ir radušās automātiski atbilstoši Savienības tiesībām, un no kura brīža minētās tiesības ir radušās.

19 Pirmām kārtām, attiecībā uz uzturēšanās tiesību saskaņā ar LESD 20. pantu pastāvēšanu iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstoši vienam valsts judikatūras virzienam nosacījumi šādu uzturēšanās tiesību piešķiršanai ir izpildīti tikai tad, ja nevar tikt sagaidīts, ka vīzas procedūra *a posteriori* tikts veikta īsā termiņā, kura ilgums var tikt droši paredzēts. Šī interpretācija esot balstīta uz interpretāciju *a contrario*, kas ietverta 2018. gada 8. maija spriedumā K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā) (C-82/16, EU:C:2018:308, 58. punkts), kurā Tiesa atzinusi, ka piespiest trešās valsts valstspiederīgo "uz nenoteiktu laiku" atstāt Savienības teritoriju ir pretrunā LESD 20. panta mērķim.

20 Tomēr šai tiesai ir šaubas par šādu interpretāciju. Konkrēti, tā norāda, ka 2022. gada 5. maija spriedumā *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi) (C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 48. punkts) Tiesa šķietami likusi noprast – lai varētu atsaukties uz atvasinātajām uzturēšanās tiesībām, pamatojoties uz LESD 20. pantu, ir

pietiekami konstatēt, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, nevar tikt piešķirtas uzturēšanās tiesības saskaņā ar valsts tiesībām vai Savienības sekundārajiem tiesību aktiem, tiklīdz ir konstatēts, ka starp šo valstspiederīgo un Savienības pilsoni pastāv tādas atkarības attiecības, kuru dēļ minētais pilsonis būtu spiests atstāt Savienības teritoriju. Papildus tam no 2023. gada 22. jūnija sprieduma *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Nepilngadīga bērna, Nīderlandes pilsoņa, māte, kura ir Taizemes valstspiederīgā) (C-459/20, EU:C:2023:499, 30. punkts) un 2023. gada 27. aprīļa sprieduma M.D. (Aizliegums ieceļot Ungārijā) (C-528/21, EU:C:2023:341, 59. punkts) izrietot, ka ar LESD 20. pantu tiek piešķirtas Savienības pilsoņa statusam piesaistītas elementāras personiskas tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ievērojot LESD noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus.

21 Otrām kārtām, minētajai tiesai nav skaidrs, vai atvasinātas uzturēšanās tiesības saskaņā ar LESD 20. pantu "jāpiešķir" atbilstoši dalībvalstu kompetencei vai šīs tiesības jau radušās saskaņā ar Savienības tiesībām. Valsts judikatūrā pārsvarā noteikts, ka uzturēšanās tiesības, kas izriet no LESD 20. panta, rodas tieši saskaņā ar Savienības tiesībām un kompetentajām valsts iestādēm vienīgi ir pienākums izdot deklaratīvu aktu.

22 Tomēr iesniedzējtiesai šajā ziņā ir šaubas. Tā sliecas uzskatīt, ka tiesības, kas izriet no LESD 20. panta, nerodas tieši saskaņā ar Savienības tiesībām, bet gan ka kompetentajām valsts iestādēm tās vispirms jāpiešķir ar šīs tiesības nodibinošu aktu. Tā šajā ziņā konstatē, ka Tiesas judikatūrā veikts zināms nošķirums attiecībā uz veidu, kādā rodas uzturēšanās tiesības, kas pieder pie Savienības tiesībām.

23 Piemēram, attiecībā uz uzturēšanās tiesībām, kas izriet no Padomes Regulas (EEK) Nr. 1612/68 (1968. gada 15. oktobris) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV 1968, L 257, 2. lpp.) 12. panta, Tiesa 2002. gada 17. septembra spriedumā *Baumbast* un R (C-413/99, EU:C:2002:493, 75. punkts) esot atzinusi, ka šī tiesību norma pieļauj tāda vecāka uzturēšanos kopā ar bērniem, kuram ir faktiskā aizgādība pār tiem, neatkarīgi no vecāka pilsonības. Tāpat esot ar 2004. gada 19. oktobra spriedumu *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 47. punkts), kurš attiecas uz EKL 18. pantu, kas atbilst LESD 21. pantam, un Padomes Direktīvu 90/364/EEK (1990. gada 28. jūnijs) par uzturēšanās tiesībām (OV 1990, L 180, 26. lpp.) un kurā Tiesa esot atzinusi, ka Savienības tiesības ļauj vecākam, trešās valsts valstspiederīgajam, kam ir faktiskā aizgādība pār bērnu, kurš ir Savienības pilsonis, kopā ar viņu uzturēties uzņēmējā dalībvalstī. Savukārt 2011. gada 8. marta spriedumā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) Tiesa esot noteikusi negatīvu kritēriju, saskaņā ar kuru LESD 20. pants liedz dalībvalstīm atteikt uzturēšanos un darba atļauju. No tā izrietot, ka Savienības tiesības neatļauj uzturēšanos tieši, jo dalībvalstīm varot būt tiesības uzturēšanos atteikt.

24 Trešām kārtām, ja Savienības tiesības rada uzturēšanās tiesības, šai tiesai nav skaidrs, no kura brīža šīs tiesības rodas. Šajā kontekstā rodoties jautājums, vai uzturēšanās tiesību saskaņā ar LESD 20. pantu rašanās priekšnoteikums ir iepriekšējs pieteikums, kā 2018. gada 8. maija spriedumā K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā) (C-82/16, EU:C:2018:308, 57. punkts) likusi noprast Tiesa. Tāpat esot iespējams, ka prasītājas pamatlietā uzturēšanās tiesības radušās līdz ar bērna piedzimšanu vai tad, kad ticis konstatēts, ka uzturēšanās tiesības nevar tikt piešķirtas saskaņā ar valsts tiesībām vai Savienības sekundārajiem tiesību aktiem. Šie jautājumi esot jāuzdod pat tad, ja būtu tā, ka uzturēšanās tiesības saskaņā ar LESD 20. pantu rastos saskaņā ar kompetento valsts iestāžu pieņemtu lēmumu.

25 Šajos apstākļos *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai LESD 20. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir atkarīgas no tā, vai vīzas izsniegšanas procedūra, kura atbilstoši tiesību aktiem ir nepieciešama valsts uzturēšanās atļaujas izsniegšanai, var tikt samērīgi atsākta īsā, nozīmīgi ierobežotā laikposmā?

2) Vai LESD 20. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības rodas saskaņā ar Savienības tiesībām un valsts iestādēm tās ir vienīgi jāapliecina, vai arī valsts iestādēm ir pilnībā jāpiešķir šādas uzturēšanās tiesības?

3) Gadījumā, ja uzturēšanās tiesības saskaņā ar Savienības tiesībām rodas automātiski: kurā brīdī šīs tiesības rodas?

4) Gadījumā, ja valsts iestādēm ir jāpiešķir uzturēšanās tiesības: kurā brīdī tās *ex tunc* ir jāpiešķir?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par otro jautājumu

26 Ar otro jautājumu, kas jāizvērtē pirmām kārtām, iesniedzējtiesa vaicā, vai LESD 20. pants jāinterpretē tādējādi, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuras, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, izriet tieši no Savienības tiesībām un tādējādi uzturēšanās atļaujai, kuru uz šī pamata izsniedz kompetentās valsts iestādes, nav tiesības nodibinoša akta rakstura.

27 Jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pastāv ļoti īpašas situācijas, kurās, lai gan nav piemērojami sekundārie tiesību akti par trešo valstu valstspiederīgo uzturēšanās tiesībām un attiecīgais Savienības pilsonis nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību, uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir šī pilsoņa ģimenes loceklis, tomēr izņēmuma kārtā jāpiešķir, jo citādi netiktu ievērota Savienības pilsonības lietderīgā iedarbība, ja šādu tiesību atteikuma dēļ minētais pilsonis faktiski būtu spiests atstāt Savienības teritoriju kopumā un tam tādējādi tiktu liegta iespēja faktiski izmantot ar viņa Savienības pilsoņa statusu piešķirto tiesību būtību (spriedums, 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi), C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 45. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

28 Tomēr atteikums piešķirt trešās valsts valstspiederīgajam uzturēšanās tiesības Savienības pilsonības lietderīgo iedarbību var apdraudēt tikai tad, ja starp šo trešās valsts valstspiederīgo un viņa ģimenes locekli, Savienības pilsoni, ir tādas atkarības attiecības, kuru dēļ pēdējais minētais būtu spiests pavadīt attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo un atstāt Savienības teritoriju kopumā (spriedums, 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi), C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 46. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

29 No tā izriet, ka trešās valsts valstspiederīgais atvasinātās uzturēšanās tiesības saskaņā ar LESD 20. pantu var pieprasīt tikai tad, ja gadījumā, kad šādas uzturēšanās tiesības netiktu piešķirtas, gan pēdējais minētais, gan Savienības pilsonis, kas ir tā ģimenes loceklis, būtu spiests atstāt

Savienības teritoriju. Tādējādi atvasināto uzturēšanās tiesību piešķiršana var tikt apsvērta tikai tad, ja trešās valsts valstspiederīgais, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, neatbilst nosacījumiem, kuri paredzēti, lai, pamatojoties uz citām tiesību normām, un it īpaši saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, kas piemērojams attiecībā uz ģimenes atkalapvienošanos, varētu iegūt uzturēšanās tiesības dalībvalstī, kuras valstspiederīgais ir šis pilsonis (spriedums, 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi), C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

30 Tomēr, ja ir konstatēts, ka saskaņā ar valsts tiesībām vai Savienības sekundārajiem tiesību aktiem trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, uzturēšanās tiesības nevar tikt piešķirtas, tas, ka starp šo valstspiederīgo un Savienības pilsoni pastāv tādas atkarības attiecības, kuru dēļ šis Savienības pilsonis būtu spiests atstāt Savienības teritoriju kopumā, ja tā ģimenes loceklis, kas ir trešās valsts valstspiederīgais, tiktu raidīts atpakaļ ārpus šīs teritorijas, nozīmē, ka LESD 20. pants attiecīgajai dalībvalstij principā uzliek pienākumu atzīt pēdējam minētajam atvasinātas uzturēšanās tiesības (spriedums, 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi), C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 48. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

31 No tā var secināt, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības, kas ļoti īpašajās situācijās, kuras aprakstītas šī sprieduma 27.–30. punktā, tiek atzītas trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, izriet tieši no LESD 20. panta (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 89. punkts).

32 No tā izriet, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuras, pamatojoties uz LESD 20. pantu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, tiek iegūtas tieši saskaņā ar Savienības tiesībām neatkarīgi no kompetento valsts iestāžu veiktas uzturēšanās atļaujas izsniegšanas, tāpat kā Savienības pilsoņu uzturēšanās tiesības, kas atzītas saskaņā ar kādu no LESD paredzētajām aprites brīvībām, vai tādu trešās valsts valstspiederīgo atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuri ir Savienības pilsoņu ģimenes locekļi, pamatojoties uz to, ka pēdējie minētie izmanto kādu no šīm brīvībām, piemēram, to, kas paredzēta LESD 21. panta 1. punktā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2004. gada 19. oktobris, *Zhu* un *Chen*, C-200/02, EU:C:2004:639, 46. punkts, kā arī 2018. gada 5. jūnijs, *Coman* u.c., C-673/16, EU:C:2018:385, 23. un 24. punkts).

33 Tādējādi, ja dalībvalsts izsniedz uzturēšanās atļaujas personām, kurām ir uzturēšanās tiesības šīs dalībvalsts teritorijā, pamatojoties uz LESD 20. pantu, šāda atļauja ir jāuzskata nevis par tiesības nodibinošu aktu, bet gan par aktu, kas paredzēts tam, lai minētā dalībvalsts konstatētu trešās valsts valstspiederīgā individuālo situāciju no Savienības tiesību viedokļa.

34 Pretēji Dānijas valdības apgalvojumam šajā ziņā nav nozīmes tam, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības saskaņā ar LESD 20. pantu ir atkarīgas no vairāku to nosacījumu izpildes, kas izriet no šī sprieduma 27.–30. punktā atgādinātās judikatūras, it īpaši nosacījuma, ka uzturēšanās tiesības nevar tikt iegūtas uz cita pamata. Proti, ja ir izpildīti nosacījumi šādu uzturēšanās tiesību atzīšanai, tās tiek iegūtas neatkarīgi no tā, vai šīs tiesības, iespējams, ir konstatētas ar kompetento valsts iestāžu pieņemtu lēmumu, savukārt, ja šo uzturēšanās tiesību atzīšanas nosacījumi nav izpildīti, tās netiek iegūtas un nepastāv tāda paša veida prasība, lai atteikums tiktu konstatēts ar šādu lēmumu.

35 Tāpēc uz otro jautājumu jāatbild, ka LESD 20. pants jāinterpretē tādējādi, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuras, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, izriet tieši no Savienības tiesībām un tādējādi uzturēšanās atļaujai, kuru uz šī pamata izsniedz kompetentās valsts iestādes, nav tiesības nodibinoša akta rakstura.

Par trešo jautājumu

36 Ar trešo jautājumu, kas jāizvērtē otrām kārtām, iesniedzējtiesa vaicā, vai LESD 20. pants jāinterpretē tādējādi, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuras, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, rodas brīdī, kad tiek iesniegts pieteikums, ar kuru tiek lūgta šādu uzturēšanās tiesību atzīšana.

37 Šajā ziņā būtu jāatgādina, ka no šī sprieduma 27.–30. punktā atgādinātās judikatūras izriet, ka uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, ir jāatzīst līdz ar atkarības attiecību rašanos starp šo valstspiederīgo un Savienības pilsoni (spriedums, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 89. punkts).

38 Tādā lietā kā pamatlieta aplūkoto atkarības attiecību rašanās brīdis var atbilst šī bērna dzimšanas brīdim. Tomēr katrā ziņā tikai kompetentajām valsts tiesām vai iestādēm atkarībā no katra gadījuma īpašajiem apstākļiem ir jānovērtē konkrētais brīdis, no kura šīs atkarības attiecības starp šo valstspiederīgo un Savienības pilsoni var uzskatīt par pastāvošām.

39 Tāpēc uz trešo jautājumu jāatbild, ka LESD 20. pants jāinterpretē tādējādi, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuras, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, rodas nevis brīdī, kad tiek iesniegts pieteikums, ar kuru tiek lūgta šādu uzturēšanās tiesību atzīšana, bet gan no atkarības attiecību starp šo valstspiederīgo un Savienības pilsoni rašanās brīža.

Par pirmo jautājumu

40 Ar pirmo jautājumu, kas jāizvērtē trešām kārtām, iesniedzējtiesa vaicā, vai LESD 20. pants jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, kurā tādu atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšana, kas, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, ir pakļauta nosacījumam, ka šim valstspiederīgajam *a posteriori* jāizsniedz vīza šajā trešā valstī.

Par pieņemamību

41 Eiropas Komisija šaubās par šī jautājuma nozīmīgumu nolēmuma pieņemšanai pamatlietā, jo tajā minētā vīzas prasība ir daļa no uzturēšanās tiesību piešķiršanas procedūras saskaņā ar valsts tiesībām, lai gan šādas uzturēšanās tiesības prasītājai pamatlietā uz aplūkoto laikposmu netika piešķirtas. Tāpēc neesot skaidrs, kādā ziņā šai vīzas prasībai būtu jāietekmē uzturēšanās tiesību piešķiršana attiecībā uz šo laikposmu saskaņā ar Savienības tiesībām.

42 Šajā ziņā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi saistībā ar pašas noteikto tiesisko regulējumu un faktiskajiem apstākļiem un kuru pareizība Tiesai nav jāpārbauda, attiecas nozīmīguma prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2023. gada 27. aprīlis, M.D. (Aizliegums ieceļot Ungārijā), C-528/21, EU:C:2023:341, 49. punkts un tajā minētā judikatūra.

43 Šajā gadījumā, lai gan ir taisnība, ka iesniedzējtiesas minētais nosacījums par vīzas izsniegšanu *a posteriori* ir daļa no uzturēšanās tiesību piešķiršanas procedūras atbilstoši valsts tiesībām, tomēr no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka šīs tiesas ieskatā šis nosacījums ir nepieciešams arī atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšanai saskaņā ar LESD 20. pantu.

44 Šādos apstākļos nevar uzskatīt, ka pirmajā jautājumā lūgtajai LESD 20. panta interpretācijai nav nekādas saiknes ar pamatlietas priekšmetu vai ka šajā jautājumā izvirzītā problēma ir hipotētiska.

45 No tā izriet, ka šis jautājums ir pieņemams.

Par lietas būtību

46 Jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru dalībvalstīm ir jānosaka to atvasināto uzturēšanās tiesību īstenošanas kārtība, kuras šī sprieduma 27.–30. punktā minētajās ļoti īpašajās situācijās ir jāatzīst trešās valsts valstspiederīgajam saskaņā ar LESD 20. pantu, ciktāl šī procesuālā kārtība neapdraud šīs tiesību normas lietderīgo iedarbību, izraisot to, ka šim valstspiederīgajam jāatstāj Savienības teritorija kopumā un ka atkarības attiecību starp minēto valstspiederīgo un Savienības pilsoni dēļ pēdējais minētais faktiski ir spiests valstspiederīgo pavadīt un līdz ar to arī pats atstāt Savienības teritoriju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 27. februāris, *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real* (Savienības pilsoņa laulātais), C-836/18, EU:C:2020:119, 50. un 51. punkts un tajos minētā judikatūra).

47 Turklāt saskaņā ar judikatūru, lai gan atvasinātās uzturēšanās tiesības, kas izriet no LESD 20. panta, nav absolūtas un lai gan dalībvalstis noteiktos īpašos apstākļos var atteikties tās piešķirt, tomēr šī tiesību norma neļauj dalībvalstīm ieviest tādus izņēmumus no šīm atvasinātajām uzturēšanās tiesībām, kuri būtu no šādu izņēmumu mērķa viedokļa nesamērīgs no Savienības pilsoņa statusa izrietošo tiesību būtības faktiskas izmantošanas apdraudējums (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2020. gada 27. februāris, *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real* (Savienības pilsoņa laulātais), C-836/18, EU:C:2020:119, 47. un 48. punkts, kā arī 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami resursi), C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 49. punkts).

48 Tā tas ir tāda valsts tiesiskā regulējuma gadījumā, kurā to atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšana, kas, pamatojoties uz LESD 20. pantu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, ir pakļauta nosacījumam, ka šim valstspiederīgajam šajā trešā valstī *a posteriori* tiek izsniegta vīza.

49 Šajā ziņā ir taisnība, ka Tiesa jau atzinusi – valsts praksē trešās valsts valstspiederīgajam uzlikts pienākums atstāt Savienības teritoriju, pirms vispār ir pārbaudīta iespējama atkarības attiecību pastāvēšana starp šo valstspiederīgo un tā ģimenes locekli, lai lūgtu tam noteikta aizlieguma

ieceļot teritorijā atsaukšanu vai apturēšanu, pēc sava rakstura ir tāds, kas var apdraudēt LESD 20. panta lietderīgo iedarbību, ja šī pienākuma ievērošana, ņemot vērā atkarības attiecības starp šo trešās valsts valstspiederīgo un Savienības pilsoni, noteikti izraisa to, ka pēdējais minētais faktiski ir spiests pavadīt šo trešās valsts valstspiederīgo un līdz ar to arī pats ir spiests atstāt Savienības teritoriju uz nenoteiktu laiku (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 55. un 56. punkts).

50 Tomēr pretēji tam, ko apgalvo Vācijas valdība, no tā nevar secināt, ka pienākums trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, atstāt dalībvalsts teritoriju, lai izpildītu nosacījumu par vīzas izsniegšanu *a posteriori* trešā valstī, neapdraud LESD 20. panta lietderīgo iedarbību gadījumā, ja vīzas piešķiršanas procedūras šajā trešā valstī ilgums ir ierobežots un šajā gadījumā esot mazāks par mēnesi, un tādējādi prasītāja pamatlietā varētu atstāt Vāciju kopā ar savu bērnu, Vācijas pilsoni, kam vēl nav obligāts skolas apmeklējums, lai *a posteriori* izietu vīzas piešķiršanas procedūru savā izcelsmes valstī.

51 Šis nosacījums var tieši ietekmēt trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, Savienības tiesībās atzīto atvasināto uzturēšanās tiesību pašu būtību šī sprieduma 27.–30. punktā minētajās ļoti īpašajās situācijās, jo, lai varētu izmantot šādas uzturēšanās tiesības, šim trešās valsts valstspiederīgajam noteikti jāvar ieceļot attiecīgās dalībvalsts teritorijā, un līdz ar to šim Savienības pilsonim var būt liegta iespēja faktiski izmantot ar šo statusu piešķirto tiesību būtību, ja starp šīm personām pastāvošo atkarības attiecību dēļ šis nosacījums faktiski piespiež minēto pilsoni atstāt Savienības teritoriju kopumā, lai pavadītu savu ģimenes locekli, kurš ir trešās valsts valstspiederīgais un uz kuru attiecas minētais nosacījums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 27. aprīlis, M.D. (Aizliegums ieceļot Ungārijā), C-528/21, EU:C:2023:341, 60. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2023. gada 22. jūnijs, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Nepilngadīga bērna, Nīderlandes pilsoņa, māte, kura ir Taizemes valstspiederīgā), C-459/20, EU:C:2023:499, 27. un 31. punkts).

52 Turklāt šajā gadījumā no šī nosacījuma izriet, ka trešās valsts valstspiederīgais varētu būt spiests atstāt Savienības teritoriju kopumā, pat ja kompetentās valsts iestādes ir konstatējušas, ka starp šo valstspiederīgo un Savienības pilsoni, kas ir viņa ģimenes loceklis, pastāv tādas atkarības attiecības, kuru dēļ pēdējam minētajam būtu pienākums pavadīt minēto valstspiederīgo uz šo trešo valsti, tādējādi liedzot šim pilsonim iespēju faktiski izmantot tam ar viņa statusu piešķirto tiesību būtību, lai gan atvasinātās uzturēšanās tiesības saskaņā ar LESD 20. pantu šim valstspiederīgajam principā jāatzīst tieši šo atkarības attiecību dēļ (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 57. un 58. punkts).

53 No tā izriet, ka nosacījums, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam, lai viņam tiktu atzītas uzturēšanās tiesības saskaņā ar LESD 20. pantu, *a posteriori* jāiegūst vīza, ir formāls nosacījums, kas praksē var liegt šim valstspiederīgajam ar Savienības tiesībām piešķirtās tiesības, pat ja šādu tiesību atzīšanas materiāltiesiskie nosacījumi ir izpildīti. Šī iemesla dēļ šis nosacījums Savienības pilsonim, kas ir tā ģimenes loceklis, – ņemot vērā starp šīm personām pastāvošās atkarības attiecības – var liegt iespēju faktiski izmantot ar tā statusu piešķirtās tiesības.

54 Piedevām nevar uzskatīt, ka šāds nosacījums – kas trešās valsts valstspiederīgo, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, un līdz ar to šo Savienības pilsoni šī sprieduma 27.–30. punktā minētajās ļoti īpašajās situācijās piespiež atstāt Savienības teritoriju, kaut arī tikai uz ierobežotu laiku un katrā ziņā bez jebkādas atgriešanās garantijas, – no šī nosacījuma mērķa viedokļa ir samērīgs.

55 Ievērojot to, kas turklāt norādīts šī sprieduma 35. un 39. punktā, šo secinājumu apstiprina Vācijas valdības uzsvērtais fakts, ka valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēta iespēja no aplūkotās vīzas procedūras atteikties īpašajā gadījumā, kad pastāv likumiskas tiesības uz uzturēšanās atļauju.

56 Tāpēc uz pirmo jautājumu jāatbild, ka LESD 20. pants jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, kurā tādu atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšana, kas, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, ir pakļauta nosacījumam, ka šim valstspiederīgajam *a posteriori* jāizsniedz vīza šajā trešā valstī.

Par ceturto jautājumu

57 Ņemot vērā atbildi, kas sniegta uz otro jautājumu, uz ceturto jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

58 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

1) **LESD 20. pants jāinterpretē tādējādi, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuras, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, izriet tieši no Savienības tiesībām un tādējādi uzturēšanās atļaujai, kuru uz šī pamata izsniedz kompetentās valsts iestādes, nav tiesības nodibinoša akta rakstura.**

2) **LESD 20. pants jāinterpretē tādējādi, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuras, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, rodas nevis brīdī, kad tiek iesniegts pieteikums, ar kuru tiek lūgta šādu uzturēšanās tiesību atzīšana, bet gan no atkarības attiecību starp šo valstspiederīgo un Savienības pilsoni rašanās brīža.**

3) **LESD 20. pants jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, kurā tādu atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšana, kas, pamatojoties uz šo tiesību normu, ir trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, ir pakļauta nosacījumam, ka šim valstspiederīgajam *a posteriori* jāizsniedz vīza šajā trešā valstī.**

[Paraksti]